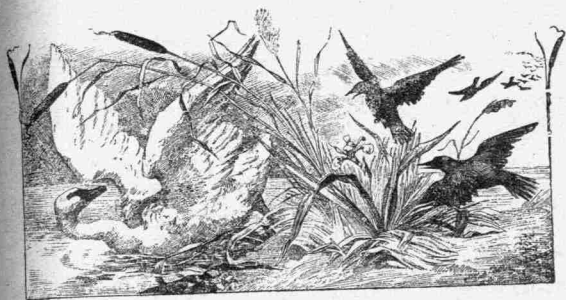

ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΓΡΑΜΜΑ

... Πρὶν φθάσωμεν ἀκόμη ἐμπρὸς εἰς τὴν πόρταν τοῦ σπιτιοῦ, ἅμα διέκρινα τὰ κεραμιῖδια τοῦ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κατηφορικὸν μονοπάτι, ἔκαμα νόημα εἰς τὸν ἀγωγιάτην νὰ κρατήσῃ τὸ σχοινὶ τοῦ ἀλόγου καὶ ἐπήδησα κάτω· ἔκαμε καὶ Ἐκεῖνος τὸ ἴδιο. Ἦθελα τὸ μονοπάτι αὐτό, ἀπὸ τοὺς βράχους ἕως κάτω εἰς τὴν ἄμμουδιάν, ποῦ τόσες φορές τὸ κατέβηκα μόνη μου ἔρημη, συλλογισμένη, κλαμένη, νὰ τὸ κατέβω τώρα μαζί του πλάι πλάι χωρὶς ἀδιάκριτα μάτια καρφωμένα ἐπάνω μας.

Ἀκούμπησα τὸ χέρι μου εἰς τὸν ὤμὸν του καὶ ἔγειρα εἰς τὸ χέρι μου τὸ κεφάλι.

Δὲν ἤμποροῦσα νὰ ὁμιλήσω· ἂν ἄνοιγα τὸ στόμα ἐφοβούμην μήπως μὲ πάρουν τὰ δάκρυα. Ἀλλὰ κ' Ἐκεῖνος ἦτον συγκινημένος. Ἠξέυρε ὅτι αὐτὰ ὅλα τὰ μέρη τὰ καταπράσινα ποῦ ἔβλεπε γύρω του, ὅλα ἦσαν γεμάτα ἀπ' Αὐτόν, ὅτι δὲν ἦτον ρίζα ἐλῆς ποῦ νὰ μὴν ἐκάθισα, πέτρα ποῦ νὰ μὴν ἐπάτησα, ἀγριολούλουδο ποῦ νὰ μὴν ἐκοψα, μὲ τὸν λογισμόν μου σ' Αὐτόν, πάντα σ' Αὐτόν.

Ἀκούσαμε μόνον τὸν κρότον ἀπὸ τὰ βήματά μας καὶ ἀπὸ κάτω τὰ κύματα ποῦ ἔγλειφαν τὴν ἄμμουδιάν καὶ ἀπὸ πάνω τὰ ζῶα ποῦ ἀνέβαιναν πάλι στὸ χωριό. Ὁ ἥλιος γιὰ μᾶς εἶχε βασιλέψῃ καὶ ὁ ὅσκιος τοῦ βουνοῦ ἔπεφτε βαρὺς ὡς πέρα ἐκεῖ στὴν πλατεῖάν θάλασσαν.

Ἐκάθισα εἰς ἓνα βράχον κ' Ἐκεῖνος κοντά μου, καὶ ἀποράσισα ν' ἀνοίξω τὸ στόμα:

— Πόσες ὥρες ἐπέρασα ἐδῶ! Καὶ χωρὶς νὰ θέλω δύο δάκρυα ἀνέβηκαν εἰς τὰ μάτια μου καὶ ἐκύλισαν σιγὰ σιγὰ.

Ἐκεῖνος ἔγειρε, μοῦ τὰ ἐπῆρε μὲ δύο ἐλαφρὰ φιλιὰ καὶ μοῦ ἐμουρμούρισε σ' ταῦτ' τὸ γλυκώτερο ὄνομα ποῦ μοῦ δίνει:

— Γυναικούλα μου!

Εἶχα ὀρεξιν νὰ μείνω ἐκεῖ μαζί του ἕως νὰ ξεμερώσῃ, ἀλλὰ δὲν ἦτο αὐτὸ μόνον, ἤθελα καὶ ἄττι ἄλλο· νὰ φθάσωμε εἰς τὸ σπίτι πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ποῦ ἤρχονταν κατόπι μας ἀπὸ τὸ χωριό. Γι' αὐτὸ ἐπῆρα μαζί μου τὸ μεγάλο κλειδί τῆς ἐξώπορτας. Ἦθελα ἐγὼ μ' Ἐκεῖνον μόνον νὰ πᾶμε νὰ ζυπνήσωμε τὸ κοιμισμένο σπίτι. Τὸ παραμῦθι τῆς Βασιλοπούλας ἀλλαγμένο βλέπει· ἐδῶ ἡ ἴδια ἡ Βασιλοπούλα μὲ τὸ Βασιλόπουλό της μαζί ἤρχονταν εἰς τὸ κοιμισμένο παλάτι, ὅπου σφαλιστὴ τόσον καιρὸ ἐπέρασε μὲ τὸ γλυκὸ ὄνειρο τῆς Ἀγάπης της. Ἠρχονταν νὰ

τοῦ ζυπνήσῃ μὲ τὴ χαρωπὴ φωνή της τὸν μαρμαρωμένο ἀντίπαλο, ἤρχονταν μὲ τὰ γοργονίνητα χέρια της νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὰ σφαλιστὰ τοῦ ματίου—τὰ κλειστὰ του παρὰθυρα, γιὰ νὰ τὸ πλημμυρίσῃ τὸ φῶς τῆς ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς ὁ ἀέρας.

Μὲ τί λαχτάρα ἐγύρισα τὸ μεγάλο κλειδί, ἄνοιξα τὸ βαρὺ φύλλο τῆς θύρας, ἐπῆρα μέσα τὸν ἄνδρα μου κ' ἔκλεισα τὸν συρτὴ ἀπὸ μέσα. Ἐκεῖνη τὴ στιγμή δὲν ξέυρα πῶς μοῦ φάνηκε, ὅτι δὲν ἦτο ἀπὸ πρὶν δικός μου, ὅτι δὲν τον εἶχα πάρῃ μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ πατέρα μου ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρὸν ἀγάπης, ὅτι δὲν ἐρχόμεθα ἡσυχα ἡσυχα στὸ θαλασσινὸ σπιτάκι μας νὰ περάσωμε λίγες ἀνοιξιὰτικες ἡμέρες. Ὅλα αὐτὰ σβύστηκαν μὲ μιᾶς ἀπὸ τὸν νοῦν μου καὶ μοῦ φάνηκε πῶς μόνον ἐκεῖνη τὴ στιγμή μοῦ τὸν εἶχε στείλῃ ἄξαφνα ἡ σπλαγγνικὴ μοῖρα τῆς Ἀγάπης στὸ κατώφλι μας καὶ πῶς κρυφὰ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον τὸν ἐπῆρα μέσα καὶ τὸν ἐσφάλησα νὰ μὴν τὸν ἰδοῦν κ' ἐλθοῦν καὶ μοῦ τὸν πάρουν πάλι. Τὸ τρελλὸ ὄνειρο περασμένου καιροῦ ἐζωντάνευεν ἄξαφνα στὸ λογισμό μου.

Γι' αὐτὸ πίσω ἀπὸ τὴ σφαλιστὴ θύρα κ' ἐμπρὸς στὴ μισοσκοτεινὴ σκιά τὸν ἄρπαξα στὴν ἀγκαλιά μου καὶ τὸν ἔσφιξα, ὡς ποῦ τὸν ἔσκασα, κ' ἔπειτα τὸν ἔρισα παραζαλισμένον ἐκεῖ κ' ἐπῆγα τρεχάτη ἐμπρὸς ἐγὼ ποῦ ἤξερα τὰ κατατόπια, ν' ἀνοίξω τὰ παρὰθυρα, ἐνῶ ἐκεῖνος ἀνέβαινε ψηλαφώντας καὶ σκοντάφτοντας. Ἀπὸ κάμαρα σὲ κάμαρα ἄνοιγα ἄνοιγα παρὰθυρα δεξιά καὶ ἀριστερά καὶ δὲν τελείωνα. Ἦθελα ἀπὸ ὅλες τίς μεριεὶς νὰ ἔλθῃ φῶς καὶ ἀέρας μέσα, νὰ χαρῇ, νὰ πανηγυρίσῃ τὸ σπίτι μαζί μ' ἐμένα, ὅπως τόσον καιρὸν ἐπληξέ κ' ἔσκασε μαζί μου.

Ὅλα εἶχαν μείνῃ ὅπως τᾶρισα ἐδῶ καὶ πέντε μῆνες, τὴν ἡμέρα ποῦ ἔφυγα κι ἀνέβηκα στὸ χωριό. Καὶ ὅμως ὅλα μοῦ φαίνονταν ἀλλοιώτικα τώρα. Τὰ ἐπιπλα καινουργώτερα, τὰ χρώματα τῶν τοίχων ζωηρότερα, καὶ μερικὲς εἰκόνες κρεμασμένες στὸν τοῖχο μόνον ποῦ δὲν ἐσάλειψαν μέσα στὲς χρυσὲς κορνίζες, τόση ζωὴ εἶχαν πάρῃ. Καὶ ἐνῶ ἐγύριζα μέσα ἔξω σὰν τρελλή, τὸν ἔχασα Ἐκεῖνον ἀπὸ τὰ μάτια μου. Καὶ τὸν εὗρηκα ποῦ; Μέσα στὴ μικρὴ μου καμαρούλα, καθισμένον ἐπάνω στὸ κοριτσίστικο κρεβάτι μου, στρωμένο ἀκόμη ἀπὸ τὸν παλιὸ καιρὸ καὶ σκεπασμένο μὲ τὸ κόκκινο χράμι του. Ἐκύτταζε μὲ περίεργα μάτια τοὺς τοίχους γύρω γεμάτους χιλίες δυὸ παιδιάτικες ἀνοησίες, ζωγραφίτσες, κεντηματάκια, ἄνθη ξηρά, καθρεφτάκια, κ' ἐχαμογελοῦσεν, ἐνῶ ἐγὼ ἐκοκκίνιζα ἀπὸ ἐντροπὴν ὀρθὴ ἐμπρὸς του.

Ἐξαφνα ἐπῆρε τὸ μάτι του κρεμασμένο πίσω ἀπὸ τὴν πόρταν ἓνα μεγάλο καπέλλο ψάθινο μὲ λίγα στάχια καρφωμένα ἐπάνω καὶ κάμποσα ἀσπρολούλουδα, ἓνα παλιοκάπελλο ἐκεῖ ποῦ τὸ φοροῦσα γιὰ τὸν ἥλιο τὸ καλοκαίρι ἄλλοτε, καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν σηκώνεται, τὸ ἀρπάζει καὶ μοῦ τὸ καθίζει εἰς τὸ κεφάλι, παίρνει καὶ μιὰν ἄσπρη λινὴν ὀμπρέλλα ξεχασμένην εἰς τὴν γωνία, τὴν ἀνοίγει καὶ μοῦ τὴν δίδει εἰς τὸ χέρι.

— Αὐτὰ λοιπὸν τὰ χάλια εἶχες τότε ποῦ μ' ἀγα-

ποῦσες καὶ γυρίζεις ἐρωτευμένη τὰ βουνὰ καὶ τὶς ἀκρογιαλιές τοῦ νησιοῦ σου;

Καὶ σὰν νὰ φοβήθηκε μήπως θυμώσω γιὰ τὰ λόγια του μὲ ἀρχίζει στὰ φιλιὰ κάτω ἀπὸ τὴν ὀμπρέλλα καὶ ἀπὸ τὸ καπέλλο. Καὶ ἐννοεῖς ὅτι δὲν ἐθύμωσα, ἂν καὶ μοῦ ἐχάλασε τὸ χτενισμὰ μου ὁ ἀνόητος.

Χτενισμένη κι ἀχτενιστή, μὲ τὰ μαλλιά στὰ μάτια ἐκάθισα στὰ γόνατά του καὶ ἀρχισα νὰ τοῦ λέω τὴ ζωὴ ποῦ πέρασα ἕνα χειμῶνα ὁλόκερο κλεισμένη σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, τὸν περισσότερο καιρὸ σ' αὐτὴ τὴν καμαρούλα μὲ τὸ παράθυρο κατὰ τὴν ἀγρία θάλασσα τοῦ νησιοῦ μας. Τοῦ εἶπα ὅλα ἐκεῖνα ποῦ ξέρεις ἀπὸ τότε ἐσὺ ἀπὸ τὰ παλιὰ καὶ ἀτελείωτα γράμματά μου. Πῶς ἔξω τὸ χιόνι ἦτον στρωμένο πῆχμὲς κ' ἐγὼ ἐξάρωνα κοντὰ στὴν ἀναμμένη φωτιά μ' ἕνα βιβλίον στὰ γόνατα. Τοῦ εἶπα πῶς τὰ πουλάκια ξεπαγιασμένα ζητοῦσάν σκέπη στὸ σπίτι κ' ἐγὼ τοὺς ἀνοίγα τὸ τζάμι κ' ἐμπαιναν μέσα καὶ περνοῦσαν μῆνες μαζί μου καὶ ἡμερώνουνταν κ' ἐτρώγαν ψίχαλα ψωμί ἀπὸ τὰ χέρια μου οἱ Καλόγιαννοι καὶ τὰ Σπουργίτια κ' ἐκελαδοῦσαν δέκα δεκαπέντε στὴν ἀράδα, καθισμένα ἀπάνω σ' ἕνα μακρὸ καλάμι ποῦ τοὺς εἶχα κρεμάσει γιὰ νὰ κοιμούνται. Καὶ μὲ χάιδευε σὰν μικρὸ παιδί στὸ μάγουλο ὅταν ἄκουε πῶς ἐκατάκαψα τὰ δάκτυλά μου γιὰ νὰ σώσω τὸν Καλόγιαννο ἐκεῖνον ποῦ κήκεε στὴ φωτιά ὁ κακόμοιρος ζητώντας νὰ φάῃ ἕνα σκουλήκι μὲς στὴν ἀναμμένη ρίζα ἐλιζ.

Καὶ ἡμποροῦσα νὰ μὴν τοῦ εἰπῶ πόσες νύχτες ἐπέρασα ἄγρυπνη στὴν καμαρούλα μου αὐτὴ μὲ τὸ κερί ἀναμμένο καὶ λίγα κάρθουνα στὸ μαγγάλι, καθισμένη στὸ τραπέζακι μου ἐμπρὸς χωρὶς νὰ κἀνω τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ τὸν ἀγαπῶ καὶ νὰ τὸν συλλογίζωμαι; Καὶ ἡμποροῦσα νὰ μὴν τοῦ εἰπῶ ἀκόμη πῶς ἡ φαντασία μου ζωγράφισε στοὺς τέσσαρες ἀσβεστωμένους τοίχους χιλιόχρωμα καὶ χρυσάφους ὀνειράτα ἀγάπης τυραννισμένης, καὶ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ὀνειράτα ἡ ὄψη του ἐπρόβαλλε τόσο ζωντανεμένη ἀπὸ τὴ λαχτάρα τῆς καρδιάς μου, ποῦ ἄποτε θαρροῦσα πῶς ἀληθινὰ ἔρχεται, εἶνε κοντὰ μου κι ἀνατριχίλα σὰν ἄκουα τὸ σφαλιστὸ παραθύρι νὰ τρίζει ἀπὸ τὸν ἀνεμὸ ἢ τὸ σαράκι νὰ δουλεύῃ ἀκούραστο μεσ' τὰ ξύλα τῆς κλειδωμένης πόρτας...

Καὶ μήπως τὴ νύχτα μονάχα; Τάχα τὴν ἡμέρα μιὰ καὶ δυὸ φορές μοῦ καρφώνουνταν ἡ ἀνόητη καὶ τρελλὴ ιδέα πῶς θάρθη, πῶς δὲν εἶνε μακριά, πῶς ἔφτασε καὶ θὰ τὸν ἰδῶ ὦρα τὴν ὦρα; Καὶ δὲν ἔτυχε νὰ βλέπω πανὶ καρδιοῦ στὸ πέλαγος καὶ νὰ καρδιοχτυπῶ καὶ νὰ στηλώνω γιὰ ὦρα στὸ τζάμι τοῦ παραθύρου τὸ μέτωπο, τρελλὴ ἀπὸ τὸ φόβο μὴν πάθῃ τίποτε Ἐκεῖνος ποῦ ἔρχεται μὲ τὸ καράβι; Καὶ δὲν ἄκουσα δυὸ καὶ τρεῖς φορές τὸ κουνδοῦνι καὶ τὸ περπάτημα ἀλόγων ποῦ ζύγωναν στὴν πόρτα μας χωρὶς νὰ παίρνω ἀνασασμό, ἄλλα, πεσμένη κατὰμουτρα, καρτερώοντας νὰ τὸν ἀκούσω πῶς ἀνεβαίνει τὴ σκάλα, πῶς κρᾶζει τὸνομά μου...

Κ' ἐνῶ τοῦ φλυαροῦσα ὅλα αὐτὰ καὶ τοῦ ἱστοροῦσα τὸν χειμῶνα ποῦ πέρασα μόνη κατὰμονη σ'

αὐτὸ τὸ σπίτι—γιατί μόνον βράδῃ βράδῃ ἔρχονταν κατακουρασμένοι ἀπὸ τὶς ἐλιές ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα, ἐνοιῶθα τὸ χέρι του νὰ παίζῃ μὲς στὰ σγουρὰ μαλλιά μου· κι ὅταν ἐκύτταξα τὴν ὄψη του εἶδα τὰ μεγάλα γαλανὰ μάτια του βουρκωμένα.

Ἡ ἀνόητη! ἀκούς ἐκεῖ νὰ τὸν κἀνω νὰ κλάψῃ μὲ τὰ ρομαντικά μου αὐτὰ καμώματα! Ἐκοψα τὴν ὀμιλία κι ἀπλώσα τὸ χέρι στὸ συρτάρι τοῦ μικροῦ τραπέζιου. Τὸ τράβηξα μὲ τόση ὀρμὴ ποῦ ἔπεσε κάτω μὲ βρόντο κ' ἐσκορπίστηκαν στὸ πάτωμα χίλια δυὸ πράγματα μαζεμένα ἐκεῖ, κοχλίδια τῆς θαλάσσης, πετραδάκια χρωματιστά, χαρτιά γραμμένα, κλωστές, βελονάκια, κορδελίτσες—ὅλη μου ἡ ἀκαταστασία ἐκεῖ μέσα ζωγραφισμένη. Ἐκεῖνος ἔσκυψε νὰ τὰ μαζέψῃ καὶ νὰ ἰδῇ τί καὶ τί εἶνε, μὲ ζήλια τάχα—ἐγὼ δὲν τὸν ἄφρινα μὲ θυμὸ τάχα.

Ἐξαφνὰ ἀκούσθηκε δυνατὸς κτύπος τῆς ἐξώπορτας ποῦ τράνταζε τὸ σπίτι ὅλο. Καὶ οἱ δύο πεταχτήκαμε τρομαγμένοι, σὰν νὰ εἶχαμε κανένα φονικὸ καὶ ἔρχονταν οἱ χωροφύλακες νὰ μᾶς συλλάβουν.

—Ἐδῶ εἰσθε ἡ ὄχι; Δὲν μας ἀνοίγετε λοιπὸν ἡ κάνετε τοὺς κουφούς;

Ἀκούσθηκε ἀπὸ κάτω ἡ φωνὴ τοῦ πατέρα· καὶ τότε θυμῆθηκα πῶς ἦτον νὰ ἔλθουν καὶ οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὸ χωριό. Δὲν εἶχαμε ἀκούσῃ κἀν τὰ ζῶα ποῦ κατέβαιναν.

—Τί γρήγορα ποῦ ἦρθαν, εἶπεν Ἐκεῖνος μὲ παράπονο.

Γρήγορα! καὶ ὅμως εἶχε νυκτώσῃ σχεδόν.

Ἐτρεξα καὶ ἀνοίξα τὴν πόρτα καὶ δὲν ἐστάθηκα ν' ἀκούσω τὰ γελαστά πειράγματα τοῦ πατέρα μου ποῦ ἄρρησα. Ὅταν ἀνέβηκα τὸν εὐρῆκα γονατιστὸν εἰς τὸ πάτωμα καὶ ἐσύναζεν εἰς τὸ συρτάρι ὅλα τὰ σκορπισμέναπραματάκια. Ἀμα μὲ εἶδε καὶ χωρὶς νὰ σηκωθῇ μοῦ λέει:

—Θὰ μοῦ κἀνεις δύο χάρες;

—Καὶ ῥωτᾷς; τοῦ ἀποκρίνομαι.

—Μία χάρη· νὰ μὴν ἀλλάξῃς τίποτε, τίποτε ἀπὸ τὴν καμαρούλα σου· νὰ τἀφίσης ὅλα ὅπως εἶνε.

—Καλὰ, ἀφοῦ τὸ θέλεις. Ἡ ἄλλη χάρη; Ἐσηκώθηκε ἤλθε κοντὰ κοντὰ σ' ταῦτί μου καὶ μοῦ εἶπε σιγαλὰ, σὰν νὰ εἶχε φόβο μήπως μᾶς ἀκούσουν οἱ τοῖχοι:

—Αὐτὴ ἡ καμαρούλα ποῦ σ' ἐγωροῦσε μόνη, ἡμπορεῖ νὰ μᾶς χωρέσῃ καὶ τοὺς δύο ὅσες μέρες θὰ μείνωμεν ἐδῶ... Νὰ πῆς τῆς μητέρας σου νὰ μὴ μᾶς ἐτοιμάσῃ ἄλλη κάμαρα.

Θέλεις καὶ συνέχειαν; Ἄ, πολὺ ἀδιάκριτη εἶσαι! Καὶ ὅσα σοῦ εἶπα πολλὰ σοῦ εἶπα, ἀλλὰ σοῦ τὰ εἶπα μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ πετάξῃς πρῶτα ἀπὸ χαρὰ, ποῦ ἐγὼ εἶμαι τόσο ἐτυχησμένη καὶ νὰ σκάσῃς ἔπειτα ἀπὸ ζήλια, ποῦ δὲν εἶσαι σὺ στὴ θέση μου.

Μαργαρίτα

Πιστὸν ἀντίγραφον

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ